

is részét képezheti a képzési kínálatnak. Hozzá kell azonban tenni, hogy a műszaki felsőoktatásnak jelentős átalakulásra, megújulásra van szüksége ahhoz, hogy a térség gazdaságának igényeihez igazodni tudjon.

7.3.2. Szakképzési kínálat a szlavóniai megyékben

A legjelentősebb háttérrel a fejlesztésekhez az eszéki egyetem adja, amelynek 11 kara közül elsősorban a villamosmérnöki karra érdemes koncentrálni. Bár az egyetem bródi gépészmérnöki kara is érdemi kínálatot tudja támogatni a fotovoltai rendszerek térségben való megtelepedését.

A térség számos szakképző iskolája rendelkezik a projekthez kapcsolódó profillal, ezek az alábbiak:

- Eszéki Elektrotechnikai Szakközépiskola,
- Eszéki Gépipari Szakközépiskola,
- Eszéki Természettudományi Gimnázium és Műszaki Szakközépiskola,
- Eszéki Építőipari és Geodéziai Szakközépiskola.

A megyében Đurđenovac, Našice, Donji Mihojlec, Valpovo, Đakovo, Beli Manastir iskoláiban is folynak szakképzések.

7.4. Társadalmi környezet – a helyi társadalom és fő aktorainak szerepe¹⁷

A REGPHOSYS projekt keretében empirikus kutatást végeztünk, interjúkat készítettünk olyan települések vezetőivel, illetve cégvezetőkkel, amelyek megújuló energiát használnak. Megpróbáltuk feltárni azokat a motivációkat, amelyek a megújuló energia használatának irányába billentették a döntést.

A kutatás során készített interjúk a települési vezetők alapvető szerepét támasztják alá. Mind Bóly, mind Véménd, mind pedig Orfű polgármestere az önkormányzati megújuló energetikai beruházások meghatározó szereplője volt, képviselő-testületükkel el tudták fogadtatni az új irányt. Az is elmondható azonban, hogy a döntéseket a gazdasági racionalitás vezérelte, a környezetvédelmi megfontolás a döntésekben nem, vagy csak alig jelent meg. A későbbiekben a környezetvédelmi szempontot, mint marketingeszközt alkalmazták. Véleményünk szerint ez nem elítélendő, hiszen a gazdasági racionalitás mellett a környezetvédelem propagálása spin-off hatásként való megjelenésének oktató, nevelő funkciója kihasználható. Sellye polgármesterét a projekt szervezte workshopon a motivációkról kérdeztük. A Sellyére telepített naperómű „befogadásával” kapcsolatban azt mondta, hogy a megújuló energia hasznosítását alapvető fontosságúnak tartotta a képviselő-testület is, pozitívumként emelte ki az ipari terület hasznosítását. Kiemelte, hogy az építkezésbe számos helyi vállalkozót sikerült bevonnia a beruházónak, és bár mo-

---

¹⁷ Varjú 2013c alapján.

dern technika alkalmazása miatt az erőmű általi állandó munkalehetőség biztosítása minimális, az Ormánság Magyarország harmadik leghátrányosabb kistérségének hírbe hozása újabb befektetőt vonzott a város ipari parkjába. A polgármester a beruházás hosszú távú, tovagúúrúzó hatásait hangsúlyozta.

A kutatások arra is rámutattak, hogy a beruházások jórészt esetlegesek, egy-egy pályázati kiíráshoz köthetőek. Elmondásuk szerint a megújuló energetikával kapcsolatos transzparencia szintje alacsony, ugyanakkor az intézményi rendszer meg lehetőségen átpolitizált. Az objektivitás, valamint a szakértői tudás megjelenése korlátozott, kívánnivalót hagy maga után (11. táblázat).

11. táblázat: „Hogyan értékelné Magyarországon a megújuló energiával kapcsolatos hozzáállást az alábbiak szempontjából” kérdésre adott válaszok jellemző eloszlása az interjúk alapján, 2013

	Magas	Közepes	Alacsony
Átpolitizáltság	X		
Objektivitás (szakértői tudás)		X	
Transzparencia szintje			X

Forrás: Interjúk alapján a szerző szerkesztése.

Összegzésként elmondható, hogy a kedvező földrajzi körülmények, az elmúlt években drasztikusan olcsóbbá váló technológia ellenére a térség társadalmi-gazdasági helyzete nem biztosít kellő fogadókészséget az innováció elterjedésére. A magyar kényszerpálya, a pályázat-vezérelt társadalmi hozzáállás, amely a nem szisztematikus és kiszámítható támogatási rendszerrel párosul, továbbá a bürokratikus intézményi rendszer a lehetőségeket tovább gyengíti.

8. Gazdasági tényezők a térségben

8.1. A megújuló energiahasználat potenciális hatásai a régióban

Napjainkra Európa-szerte, így Magyarországon és Horvátországban is jelentősen megnövekedett – az általában fosszilis tüzelőanyagokra támaszkodó – energiafogyasztás, mindannak tudatában, hogy ezen energiahordozók készletei végesek. Éppen ezért az elmúlt években, évtizedekben (országok fejlettségétől eltérő időben) előtérbe került a megújuló energiák hasznosításának lehetősége. A gazdasági recessziók és válságok, valamint a kimerülőfélben levő készletek is az energiaárak folyamatos növelését okozták, mely tendencia szintén kaput nyitott a megújuló energiaforrások előtt. Ez jellemző a vizsgált téregység két országára is. Mind Ma-